

László Balázs

Parergon parergum 3. Mezey Barna professzor köszöntése

BÓDINÉ BELIZNAI Kinga – GOSZTONYI Gergely (szerk.):

Jogtörténelmi parerga 3.

Ünnepi tanulmányok Mezey Barna 70. születésnapja tiszteletére

Budapest, 2023. ORAC Kiadó Kft.

ISBN 9789632585765

2023. május 26-án az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar főépületében, az Aula Magnában egyetemi pályatársak, jogtörténész kollégák és tanítványok, barátai és tisztelői köszöntötték Mezey Barna professzort 70. születésnapja alkalmából. Az ünnepség keretében Sonnevend Pál dékán és Révész T. Mihály professor emeritus köszöntői után került sor az ünnepelt tiszteletére készült impozáns kötet, a 2013. és 2018. évi jeles évfordulók után immár *harmadik Jogtörténelmi parerga* bemutatására.

Beliznai Kinga és Gosztonyi Gergely szerkesztők *Laudatioja* és Sonnevend Pál köszöntője (*Köszöntés Mezey Barna hetvenedik születésnapjára*) mellett a kötet tanulmányai a témák és a vizsgált korok tekintetében is a (jog) történelem széles palettáját reprezentálják. E tartalmi változatosság is annak biztosítéka, hogy az elkészült mű nemcsak az ünnepelt, de a szakmai közönség számára is érdekes és hasznos olvasmányul szolgáljon.

Az európai (jogi) kultúra ókori gyökereihez nyúlnak vissza Szoboszlai-Kiss Katalin (*Bírák sorsolása az athéni demokrácia idején, Arisztotelész egy szövegrészlete alapján*) és Földi András (*Gondolatok a római jog művelőinek feladatairól a 21. században*) tanulmányai. Immár a középkorból választott témában ad európai kitekintést Antal Tamás (*A középkori angol bírászkodás sajátosságai*) és Balogh Elemér (*A középkori szentszékek büntetőjogi hatásköre, különös tekintettel a kiközösítés szankciójára*), Szigeti Magdolna pedig a kora újkorba kalauzolja az olvasót (*Boszorkányüldözés Bambergben, a kor változásainak tükrében*). A középkori magyar jog jelenségei pedig Béli Gábor (*Joghátrányokat kilátásba helyező klauzulák az Árpád-kori királyi és királyi engedéllyel adott rendelkezésekben*) és Blazovich László (*Két széljegyzet Szeged középkori jogi helyzetéhez*) közlésében jelennek meg a kötetben.

Az időpaletta másik végén az immár jogtörténelmi távlatba helyezhető elmúlt évszázad változatos témáit feldolgozó tanulmányok sorakoznak Kovács-Szépvölgyi Enikő (*Züllött, erkölcsi romlásnak kitett és kihágást elkövető*

gyermekvédelme Magyarországon a 20. század első két évtizedében), Pálvölgyi Balázs (*Interferenciák és fázis-késések: munkaerőpiaci igények és biztonsági követelmények a francia bevándorlási politikában a két világháború között*), Stipta István (*Az Egri Normától az állami szociálpolitika felé. A jogi szabályozás szerepe a Horthy-korszak szegénygondozásában*), Varga Norbert (*Adalékok a kartellmegállapodások ügyleti érvényességéhez az 1931. évi kartelltörvény hatálybalépését követően*), Horváth Attila (*A szovjet típusú diktatúra intézkedései*), Izsák Lajos (*Ellenzéki pártok és az 1947-es országgyűlési választások*), Kukorelli István (*Bibó István, az 1956-os forradalom és szabadságharc örökös államminisztere*), Zinner Tibor (*Kádár titkos ítései – a Koordinációs Bizottság*), Koncz Ibolya Katalin (*A nők társadalmi szerepvállalásának változásai a globalizáció hatására, jogtörténelmi szempontból a 20. század második felének Magyarországon*) és Gosztonyi Gergely (*Az Új Hölgylutár a Parlamentben, avagy a szólásszabadság, művészet és cenzúra találkozása a parlamenti és bírósági boncasztalokon*) tolmácsolásában. Farkas Ádám (*Gondolatok a történelmi tapasztalatok hasznosíthatóságáról a hibrid fenyegetések korában*), Kelemen Roland (*Az Európai Unió kiberbiztonsági stratégiájának evolúciója az elmúlt évtizedben*) és Lévay Miklós (*A „pedofiltörvény” megalkotásáról*) írásai pedig egyenesen legközelebbi múltunk és jelenünk aktuális jogi és társadalmi problémáit boncolgatják.

A hazai és külföldi alkotmánytörténet különböző korszakait átívelő kérdéseit, intézményeit tárgyalja Zakariás Kinga (*A személyi szabadsághoz való jog mint a legrégebb mültra visszatekintő alapjog*), Szabó István (*A vis inertiae és a polgári átalakulás*), Schweitzer Gábor (*Magyarország történelmi alkotmányának konstrukciója és szimbolikája*), Képesy Imre (*Kísérletek az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok hatályon kívül helyezésére 1861 és 1863 között*), Máthé Gábor (*Szuverenitáskérdések*) és Beke-Martos Judit (*Az amerikai szövetségi alkotmány XVII. alkotmánykiegészítésének rövid története*). Magánjogi, illetve családjogi téma feldolgozásával köszönti az ünnepeltet Homoki-Nagy Mária (*„Küzdelem egy birtok megszerzéséért”, avagy történetek a magyar nemesi magánjog köréből*), valamint Herger Csabáné (*Natur und Mensch: Die Verteidigung der traditionellen Familie im aufgeklärten Naturrecht*), míg gazdasági vonatkozású témát dolgoz fel magánjogi oldalról Képes György (*Az 1758. évi Neufferfasste Handlungs- und Fallitenordnung társasági joga*) és Pétervári Máté (*Egy vendéglős és fűszerkereskedő házaspár csődönkívüli kényszeregyezsége a pengő bevezetését megelőzően*), büntetőjogi megközelítésben Korsósne Delacasse Krisztina (*A fizetésképtelenség körüli családtság és a család bukás*) írása.

A Mezey Barna professzor által is előszeretettel vizsgált büntetés-végrehajtás témaköréhez kapcsolódnak Erdődy Gábor (*„A börtönrendszerre új kor várakozik.” A büntető törvénykezés és a börtönviszonyok reformjának kérdése Kossuth Pesti Hirlapja német vonatkozású híryanagában (1841–1843)*), Lehotay Veronika (*Adalékok a börtönügy történetéhez Borsod vármegyében*), Nagy Szabolcs (*Mi teszi a börtönt? Adalékok a veszprémi „várbörtön” történe-*

tének kérdésköréhez) és Révész T. Mihály (*A sajtófoglyok útja a pesti Eggendorfer-háztól Vác egykori „élesztárig”*. *Adalékok a sajtóvétségek miatt elítéltek fogvatartásához Horvát Boldizsár minisztersége idején*) tanulmányai. Az igazságszolgáltatás kiegyezés utáni korszakából választott témával tiszteleg az ünnepelt előtt Beliznai Kinga (*Amikor Justitia megnyitotta a kapukat a nők előtt*) és Megyeri-Pálffi Zoltán (*Járásbíróság és fogház a Mátra kapujában*).

A jog elméleti és gyakorlati művelőinek, illetve jogtörténelmi és jogi kultúrtörténelmi jelentőségű alkotásaiknak állít emléket Nagy Janka Teodóra (*Bűnök és büntetések Dugonics András: Magyar példabeszédek és jeles mondások című proverbium gyűjteményében [1820]*), Heil Kristóf Mihály (*Adalékok a reformkori Nógrád „haladópartiságához” Sréter János portréján keresztül*), Estók József (*A gyakorlat szakembere, Balla Károly*), P. Szabó Béla (*Die Lehrer der Hermannstädter Rechtsakademie [1844–1884]. Versuch einer Rekonstruktion*), Balogh Judit (*Tudományos életpálya és gyakorlati ismeretek: jogászprofesszorok a gyakorlatban*), valamint Rigó Balázs (*Oktatás, vezetés és történetek. Gondolatok Andrew Robert:*

A háborúvezetés művészete c. kötetéről). Borhy László (*„Az egyik VIII, a másik II híján X” – Hány éves lehetett a kis Solva? Gondolatok egy pannoniai feliratról*), Gedeon Magdolna (*Kuxkereskedők és bányarémek*) és Karácsony András (*Mesterséges természet: kertek a történelemben*) írásai pedig a jog kulturális holdudvarához tartozó kérdésekre is nagy hangsúlyt fektetve gazdagítják a kötet jogi kultúrtörténelmi tartalmát.

Nem utolsósorban, az ünnepelt nemzetközi elismertségét is mutatja, hogy a kötetben több külföldi szerző – Wilhelm Brauner (*Die Problematik neuer Grenzen nach 1918 am Beispiel der Steiermark und Kärntens*), Arnd

Koch (v. *Liszt als Politiker*) és Kurt Seelmann (*Die Geschichte der Rechtsgeschichte vom subjektiven Recht*) tiszteleg meg öt tanulmányal.

Az ötven szerző írásait felvonultató ünnepi kötet és a mintegy még egyszer ily népes ünnepség, bár reprezentáns halmaza, mégis bizonyára csak töredéke azoknak a kollégáknak, barátoknak, tanítványoknak, akik jó szívvvel és tisztelettel gondolnak az ünnepeltre, a jogtudomány és a tudományos közélet jelentős képviselőjére, Mezey Barna professzorra.

A tudós és a tanár méltán hangsúlyozott érdemei mellett azonban szabad legyen kiemelni egy további, napjainkban is fontos, de a jogtörténet-tudomány állásának majdani, évtizedekkel későbbi leképezésében, napjaink tudományos eredményeinek továbbvitelében alighanem létfontosságú jellemzőt: Mezey Barna professzor ugyanis – gondolva akár a közreműködésével készült alkotmány- és jogtörténelmi tankönyvekre vagy a *Jogtörténelmi Szemle* és a *Jogtörténelmi Értekezések* folyamatos megjelenésének biztosításáért végzett munkájára – kiemelkedő szerepet töltött és tölt be abban, hogy a jogtörténet hazai művelői, köztük a legfiatalabbak is, a nyilvánosság elé tárhassák és az

utókorok hátrahagyhassák tudományos eredményeiket.

Révész T. Mihály professor emeritus köszöntőjének egyik meghatározó és igaz pillanata volt, amikor azt kérte az ünnepelttől, hogy örömmel nézzen végig a tiszteletére megjelenteken, mert nem kérni – hanem megköszönni és talán valamit visszaadni – jöttek össze. E képet felidézve, rövid ismertetéssel csatlakozva a kötet szerkesztőinek, szerzőinek és az ünnepség résztvevőinek köszöntő sorához, szívből kívánom, hogy a *Jogtörténelmi parerga* sorozat – majdan – újabb és újabb érdemes kötetekkel bővüljön. Isten éltesse, Mezey Barna Professzor Úr!

